

Talousarvio vuodelle 2026 sekä talous- ja toimintasuunnitelma vuosille 2026 - 2028

Kunnanhallitus 17.11.2025 § 281
302/02.02.00/2025

Valmistelija

Talouspäällikkö

Kuntalain 110 §:ssä on säädetty talousarviosta ja –suunnitelmasta seuraavasti:

”Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräajassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Kuntarakennelaissa tarkoitetun uuden kunnan alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa kuntajaon muutoksen voimaantulosta. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota.”

Kunnallisten liikelaitosten taloudesta on kuntalain 120 §:ssä säädetty seuraavasti:

”Kunnallisen liikelaitoksen talouteen sovelletaan kunnan taloutta koskevia säännöksiä kuitenkin siten, että:

- 1) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen talousarvio ja -suunnitelma laaditaan kunnan ja kuntayhtymän talousarviosta ja -suunnitelmasta erillisenä osana
- 2) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen kirjanpito on eriytettävä kunnan tai kuntayhtymän kirjanpidossa
- 3) kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen toiminnasta laaditaan tilikaudelta erillistilinpäätös, joka annetaan tilintarkastajien tarkastettavaksi sekä saatetaan kunnanhallituksen tai yhtymähallituksen käsiteltäväksi
- 4) kunnallisen liikelaitoksen tilinpäätöksen allekirjoittavat johtokunnan jäsenet ja liikelaitoksen johtaja

- 5) esityksen kunnallisen liikelaitoksen tilikauden tuloksen käsittelystä tekee johtokunta toimintakertomuksessa.”

Kunnan ensi vuoden talousarvioon sekä talous- ja toimintasuunnitelmaan sisältyy kunnan liikelaitoksen ja taseyksiköiden erilliset talousarviot ja toimintasuunnitelmat. Toimintaa ja taloutta on suunniteltu tuloslaskelman, rahoituksen ja investointien näkökulmasta. Liikelaitoksen ja taseyksiköiden rahoituserät ja investoinnit esitetään koko kunnan rahoituslaskelman ja investointiohjelman yhteydessä. Toimialojen tavoitteiden asettelussa on toteutettu voimassa olevaa kuntastrategiaa. Tavoitteissa on huomioitu keskeiset painopistealueet; luonnon kestävä käyttö, elinkeinojen monipuolistaminen ja ympärivuotisuuden kehittäminen, saamen kielen ja kulttuurin edistäminen ja sosiaalisesti kestävä kasvu.

Valtuuston syyskuun lähetekeskustelun jälkeen toimialat ovat tehneet joitakin muutoksia talousarvioraameihinsa joista on käyty keskustelua kunnan johtoryhmässä:

- Hallinto-osaston osalta suurimpina muutoksina on kunnan verkkosivu-uudistuksen (50 000 €) ja pienyritystalon purun (200 000 €) siirto vuodelle 2027. Tiaisen korjauskustannuksista vähennettiin 5 000 euroa. Toisaalta 2026 vuodelle lisättiin hankintalain uudistuksesta johtuva talous- ja palkkahallintopalveluiden sekä ict-palvelujen kilpailutukseen 50 000 euroa. Hallinto-osaston toimintakulut vuodelle 2026 pienenivät nettona 205 000 eurolla.
- Yritys- ja kehittämispalveluiden osalta 2026 vuoden talousarviosta leikattiin 10 000 euroa alkuvaiheen tukemisen tuotantokannustimesta ja 10 000 euroa saavutettavuuden tukemisesta sekä lisättiin 60 000 euroa opintolainahyvitykseen. Nettovaikutuksena yritys- ja kehittämispalveluiden toimintakulut kasvoivat 40 000 eurolla.
- Sivistyslautakunnan osalta muutokset olivat seuraavat: Iltapäivätoiminnan maksujen nosto 50 eurosta 80 euroon jolloin vaikutus toimintatuottoihin +20 000 euroa, välipalatasen laskemisesta säästöä 30 000 euroa. Näiden nettovaikutus toimintakatteeseen +50 000 euroa eli säästöä.
- Peruskunnan osalta muutosten myötä toimintakate parani nettona 215 000 eurolla.
- Kalatalouden kehittämisrahaston toimintakatteeseen vaikuttavia eriä jouduttiin tarkentamaan toimintatuottojen ja -kulujen osalta jonka johdosta toimintakate heikkeni noin 33 750 eurolla.
- Tilapalvelu liikelaitoksen osalta raamiin korjattiin Valtuuston lähetekeskustelussakin mainittu sisäisten vuokrien korjaus (225 000 euroa) joka oli raamissa mukana kahteen kertaan. Lisäksi korjattiin palkkojen lisäys 30 000 euroa (2,6 htv). Vaikutus yhteensä -255 000 euroa.

Korjausten myötä tilikauden alijäämä kasvoi 40 000 eurolla.

Kuntaliitto päivitti syyskuussa veroennusteensa ja valtionosuuslaskelmansa. Inarin kohdalla verotuloja ennakoidaan ensi vuonna kertyvän n. 19,4 milj. euroa. Kuluvan vuoden verokertymä olisi kuitenkin viimeisimmän ennusteen mukaan 18,6 milj. euroa eli n. 0,6 milj. euroa arvioitua enemmän. Valtionosuuksia olisi ensi vuonna kertymässä n. 12,6 milj. euroa. Ensi vuoden tilikauden tuloksen arvioidaan jäävän n. 0,6 milj. euroa alijäämäiseksi.

Ensi vuoden nettoinvestoinnit ovat n. 4,5 milj. euroa. Isoimpina hankkeina ovat Ivalon Peräsaajo-Mellapolun sekä Inarin Eenokinpolun rakentaminen, katuvalaistuksen ja tulipaikkojen rakenteiden uusiminen (yhteensä 0,8 M€), Nellimin sataman lisälaiturit, uimapaikka ja pysäköinti (200 t€), Jänkkävaaran ulkoilualueen kunnostus (250 t€), Sevetin kävelyreitti (200 t€), Kaarteen

porosuoja-aita (250 t€), Monitoimitalo Kuulaan parkki- ja piha-alue (150 t€), Välimaan saneeraus (1,8 M€) ja Saariseläntien ja Laanilantien kevyenliikenteenväylä ja parkkialue (280 t€). Koko suunnittelukauden nettoinvestoinnit ovat 2026 4,5 milj. euroa, 2027 4,4 milj. euroa ja 2028 9,9 milj. euroa, eli keskimäärin noin 6,2 milj. euroa/vuosi.

Vuodelle 2025 teknisen lautakunnan investointeihin oli varattu 100 000 euroa urheilukentälle tulevan traktorin hankintaan. Hankinta on kuitenkin viivästynyt. Investointimääräraha 100 000 euroa esitetään siirrettäväksi vuodelle 2026 sivistyslautakunnan investointeihin, jonka vastuulla urheilukentän ylläpito on.

Talousarviolainaa on ensi vuodelle suunniteltu otettavan 3 milj. euroa ja 2027 vuodelle 2,5 milj. euroa ja 2028 7,3 milj. euroa. 2028 vuoden osalta tarvittavan lisärahoituksen määrään vaikuttaa merkittävästi mittava lvalon monitoimihallin investointi. Kuluvalle vuodelle arvioitua 1 milj. euron lainaa ei ole vielä ollut tarvetta nostaa. Lainakanta on pysynyt matalana useita vuosia. Investointeja on voitu rahoittaa kassavaroilla mutta tulevaisuudessa lisärahoituksen tarve tulee kasvamaan merkittävästi. Talousarviovuonna maksuvalmius säilyy hyvänä, vaikkakin kassan riittävyys on laskenut ollen 2026 vuonna noin 40 päivää.

Kunnanhallitus antoi 23.6.2025 kokouksessaan vuoden 2026 talousarvion sekä talous- ja toimintasuunnitelman 2026 – 2028 laadintaohjeen, jossa on lähdetty siitä, että tuloveroprosentti 6,4 % sekä kiinteistöveroprosentit pysyvät nykyisellä tasolla. Suunnitteluajataulun mukaisesti toimielimet ovat omalta osaltaan tehneet esityksensä käyttötalous- ja investointiosaan ensi vuoden talousarvioksi ja seuraavien kahden vuoden suunnitelmiksi. Valtuusto on käynyt lähetekeskustelun 25.9.2025 talous- ja toimintasuunnitelman perusteista ja sisällöstä. Kunnan johtoryhmä on käsitellyt taloussuunnittelutilannetta syksyn kokouksissaan.

Talousarvion tiedotustilaisuus lehdistölle on kunnanhallituksen käsittelyn jälkeen seuraavana päivänä.

Oheissa on kunnanjohtajan esitys vuoden 2026 talousarvioksi sekä talous- ja toimintasuunnitelmaksi vuosille 2026 – 2028.

Kunnanjohtajan mahdollisesti käsittelyn aikana tekemät päätösehdotuksen muutokset ja kunnanhallituksen tekemät muutokset kirjataan käsittelyyn.

Toimialajohtajat ja kehitysjohtaja tulevat kokoukseen esittelemään talousarvion ja toimintasuunnitelman.

Esittelijä

Kunnanjohtaja Tommi Kasurinen

Päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää esittää valtuustolle oheisen vuoden 2026 talousarvion sekä vuosien 2026 - 2028 talous- ja toimintasuunnitelman valtuuston hyväksyttäväksi.

Käsittely

Toimialajohtajat Ilkka Korhonen ja Reetta-Mari Tammela, kehitysjohtaja Henna Kontsas ja talouspäälikkö Keijo Kauppinen olivat asiantuntijoina paikalla klo 9.05 – 14.45. Kokous keskeytettiin kuulemisten ajaksi.

Kunnanhallitus kävi talousarvion läpi.

Anni Koivisto esitti Jaana Seipiharjun, Anna Koskelan ja Anna Virolainen-Hynnän kannattamana, että iltapäivätoiminnan maksujen korotuksista tässä vaiheessa luovutaan. Keväällä 2026 valmistellaan iltapäivätoiminnan

maksujen uudistus, jossa huomioidaan maksujen puolitus pienituloisuuden perusteella, maksuvapautukset toimeentulotuki- tai lastensuojeluasiakkuuden perusteella sekä sisarusalennukset. Maksujen valmistelun yhteydessä arvioidaan lapsivaikutukset. Koska oli tehty päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, puheenjohtaja esitti suoritettavaksi äänestyksen, joka päätettiin toimittaa nimenhuudolla. Hän teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat esittelijän päätösehdotusta, äänestävät "jaa", jos "ei" voittaa, on Anni Koiviston ehdotus tullut päätökseksi. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin 9 ääntä: 5 jaa-ääntä ja 4 ei-ääntä. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä 3.

Puheenjohtaja totesi **päätökseksi tulleen** kunnanjohtajan päätösehdotus.

Anni Koivisto esitti Jaana Seipiharjun, Anna Koskelan ja Anna Virolainen-Hynnän kannattamana, että vuonna 2026 selvitetään, miten sivistystoimen tilojen käyttöä koskevat maksut ovat vaikuttaneet kuntalaisten ja kunnassa toimivien yhteisöjen mahdollisuuksiin hyödyntää sivistystoimen tiloja ja arvioidaan tarvetta päivittää linjauksia. Koska oli tehty päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, puheenjohtaja esitti suoritettavaksi äänestyksen, joka päätettiin toimittaa nimenhuudolla. Hän teki seuraavan äänestysesityksen:

Ne, jotka kannattavat esittelijän päätösehdotusta, äänestävät "jaa", jos "ei" voittaa, on Anni Koiviston ehdotus tullut päätökseksi. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin 9 ääntä: 5 jaa-ääntä ja 4 ei-ääntä. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä 3.

Puheenjohtaja totesi **päätökseksi tulleen** kunnanjohtajan päätösehdotus.

Anna Virolainen-Hynnä esitti Anni Koiviston, Jaana Seipiharjun ja Anna Koskelan kannattamana, että koska koulunuorisotyön hankeavustus päättyy 6/2026, lisätään budjettiin 17 000€, jonka puitteissa selvitetään nuorisotyön jatko Inarissa. Ko lisämäärärahalla palkataan henkilö heinä-joulu 2026 palkkoihin (määräaikainen). Perusteluna kouluterveyskyselyn tulokset. Koska oli tehty päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, puheenjohtaja esitti suoritettavaksi äänestyksen, joka päätettiin toimittaa nimenhuudolla. Hän teki seuraavan äänestysesityksen:

Ne, jotka kannattavat esittelijän päätösehdotusta, äänestävät "jaa", jos "ei" voittaa, on Anna Virolainen-Hynnän ehdotus tullut päätökseksi. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin 9 ääntä: 5 jaa-ääntä ja 4 ei-ääntä. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä 3.

Puheenjohtaja totesi **päätökseksi tulleen** kunnanjohtajan päätösehdotus.

Anu Avaskari esitti Aimo Koistisen, Anna Virolainen-Hynnän ja Anna Koskelan kannattamana, että monitoimihallin suunnittelua siirretään vuodella. Perusteena kunnan talous ja valtiosuusuudistuksesta aiheutuva epäselvä tilanne. Koska oli tehty päätösehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus, puheenjohtaja esitti suoritettavaksi äänestyksen, joka päätettiin toimittaa nimenhuudolla. Hän teki seuraavan äänestysesityksen:

Ne, jotka kannattavat esittelijän päätösehdotusta, äänestävät "jaa", jos "ei" voittaa, on Anu Avaskarin ehdotus tullut päätökseksi. Äänestysesitys hyväksyttiin yksimielisesti.

Toimitetussa äänestyksessä annettiin 9 ääntä: 5 jaa-ääntä ja 4 ei-ääntä. Äänestysluettelo on pöytäkirjan liitteenä 4.

Puheenjohtaja totesi **päätökseksi tulleen** kunnanjohtajan päätösehdotus.

Anna Virolainen-Hynnä esitti, että lisätään tekstiin selkeämmin sivistyslautakunnan (yleinen) vuoden 2026 kustannusten ja tulojen nousuun liittyvät syyt. Muutokset toimintakatteessa verrattuna vuoteen 2025 ovat: 2026 +2M€, 2027 2,9M€, 2028 3,4€. Esitys raukesi kannattamattomana.

Anna Virolainen-Hynnä esitti, että lähetetään sivistystoimelle tarkennettavaksi sivistyslautakunnan (yleinen) ja esi- ja perusopetuksen tavoitteita toimintojen ja mittareiden osalta. Nyt näiden osalta ei anneta selkeitä toimenpiteitä ja mittareita, jolloin ei tule selkeää kuvaa, mitä toimenpiteitä ollaan tekemässä. Esitys raukesi kannattamattomana.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

Valtuustolle

Lisätietoja: talouspäälikkö Keijo Kauppinen, puh. 040 517 5042,
keijo.kauppinen@inari.fi
